

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Kis-Csapó-utca 373. sz.</p>
--	--	--

A fellegváriak.

A főrendiház reformjával protestáns egyházunk körei is behatóan foglalkoztak. Törvényjavaslata még vita alá sem került volt, midőn egyházi lapjaink egész buzgósággal belemélyedtek annak fejtegetésébe, valljon helyesen teendik-e majd püspökeink, ha a reformált főrendiház tagságát elfogadják.

Azóta a kérdéses törvényjavaslat általános megvitatása a képviselőházban lezajlott s a döntő ütközet átköltözik az arisztokraták és katolikus főpapok fellegvárába, a felsőházba.

Azt már tudjuk, hogy bárminő csattanóság is voltak az alsóházi ellenzék szónoklatai, a reformjavaslat a követek parlamentjében győztes lett. Minden oratori röppentyűpompa daczára, a tekintélyes többség azt elfogadta a részletes vita alapjául.

De kétes az ügy kimenetele a főrendek karában. Minden jel arra mutat, hogy hazánk legközelebbi jövője még nem leendő olyan, a melyben kiki, rang és valláskülönbség nélkül legfőbb dicsőségét abban keresi, hogy jó honpolgár, buzgó előmozdítója legyen az állam felvirágzásának.

A kaszt-politika ismét felébredett s egész büszkeséggel magasan hordja fejét. Pedig a multból tudjuk, hogy a kaszt-politika mindig káros volt a közjólétre nézve? Mióta kasztok léteznek, mindig ezek voltak a közfejlődésnek legszivósabb ellenségei. Nyomásuk alatt a közfejlődés roppant lassu léptekkel halad előre; századok szükségesek, hogy egy-egy lépés előre észlelhető legyen. A kasztok önérdéküket féltik minden újítástól, melyet az előrehaladott kor követel. Ezen féltés a legkislelkűbb, attól is tart, mi a féltett önérdéknek előnyére válnék.

Az arisztokraták egy része jelenleg ezen állásponton telepedett le, mely tulajdonképen csak a katolikus főpapoknak változhatatlan álláspontja.

A kath. főpapság elveinél fogva csak következetes, ha ezen álláspontját egész erőmegfeszítéssel védi. De a

legújabb történelmi eseményeket számba véve meglepő, hogy a magas nemesség szintén ezen felfogásnak hódol.

Ha egyéb nem, a tudomány legújabb vívmányai meggyőzhették a magasan állókat, hogy tévedünk, ha azt hisszük, hogy az esetleges kiváltságok, melyekkel a társadalmi életben kitüntettünk, arra jogosítanak fel bennünket, hogy a társadalom ész- és szükségszerű haladását minden áron megakadályozzuk.

De hazánk történelméből is láthatnák, miszerint arisztokratiánk legnemesbjei egész odaadással küzdöttek a haladás, a közfejlődés érdekében s hol rangtársaik ellenzésére akadtak, e feletti rosszalásukat gyakran a legkeményebb szavakban fejezték ki.

Igy például 1823-ban gróf Dessewffy József az akkori reactionarius áramlatra vonatkozólag egy Kazinczy Ferenczhez intézett levelében emigy nyilatkozik: ... „Ugy feláldozhatnók a feudale systemát; de nagyon kételkedem akár okosságunkon, akár nemes szívűségünkön; az egoismus rozsdája eszi sziveinket, nem vagyunk mi többé arisztokraták, hanem kakokraták.“

Ez kétségkívül kemény megnevezés. Csak vonakodva és nehéz szívvel veti alá magát az ember azon gondolatnak, hogy a nemzet kiválói gonoszszellemek volnának, kik a haza felvirágzását hivatásszerűen gátolnák.

S mégis számtalanszor így volt. 1825-ben a felirat szövegezése és bizonyos adó beszámítása okozta az élesen megvitatott nézetkülönbséget.

Ez alkalommal a főrendek azon elvet állították fel, hogy törvényjavaslatok általában csak oly tárgyakban küldessenek fel a trón elébe, melyekre nézve mind a két tábla megegyezett.

Ez vihart idézett elő a rendeknél. Oda nyilatkoztak, hogy miután ők az összes nemességnek, sőt a megyei hatóságok tekintetbe vételével, az egész népnek képviselői, a törvény alkotásban több súlylyal bírnak, mint csak a magok nevében jelenlevő és egyedül a nagy birtokot képviselő főrendek. Tehát a főrendek veto-jogát, mit azok magoknak igényelnek, de mi csak a királyt illeti meg,

elismerni nem fogják soha és semmiben. Azt határozták tehát, hogy, ha a főrendek az alsó tábla új végzését is el-leneznék, az alsó tábla, az 1542-ki 36-ik és az 1550-ki 64-ik törvény értelmében, a főrendiház mellőzésével ter-jessze fel a fontos ügyet a királyhoz.

A főrendek megdöbbentek volt ezen fenyegetéstől és idejekorán tágitottak.

A legfuresább előítéletek miatt azonban akkor folyt a harc a haladás hívei és a fellegváriak között, midőn a nyelv kérdése került vita alá; t. i. midőn arról volt szó, hogy a latin nyelv helyébe mint hivatalos nyelv lépjen a haza nyelve, a magyar.

Nagy Pál még 1807-ben a nemzeti nyelv ügyét még a szabadságnál is fontosabbnak nyilvánította és 1827-ben az országgyűlésen nem volt senki — még a horvát és szlavonországi követeket sem véve ki, — ki a magyar nyelv érvényre juttatását nem pártolta volna.

Mégis, midőn 1833-ban ezen ügy hosszú érlelés után eldöntésre került, az arisztokraták egy része iszonyodott az újítástól. Gróf Cziráky, akkori országbíró sirva panasz-kodott asztalához meghívott vendégeinek, hogy ha a ma-gyar nyelv visszaállítatik a maga természetes jogaiba, akkor vége van a magyar alkotmánynak. Mire így kiálta fel Kölcsey: „Ég és csillagok, attól félsz-e jámbor gróf, hogy a szent nyelv elveszvé, a Zerda vesztát más is meg-értheti s oda lesz a ti bramin-bölcsességtek!”

És midőn a magas ellenzék tágitani nem akart, Kölcsey az ülésben azt mondá: „Ha a szent korona iránti tisz-telet nem tartóztatna, azt javasolnám, hagyjunk fel a küz-déssel és terjesszük egyenesen a felség elébe folyomodá-sunkat.”

Azóta a latin nyelv diplomatikus sirjára letett kegye-leti koszorú elporladozott; és a magyar alkotmány nem hogy el nem veszett, hanem ellenkezőleg épen a magyar nyelv behozatala által lett oly hatalmassá, mint az előtt soha sem volt. A bramin bölcsesség nyugalomba helyezése nem ejtett rajta halálos sebet, hanem tért engedett sza-bad, korszerű fejlődésre a hazának.

Nekünk, protestánsoknak is ezóta javult a helyze-tünk. Ha kemény küzdelmek árán is, mégis oda jutottunk, hogy nem a fellegváriak, hanem a nép képviselőinek kezé-ből vettük a minket megillető jogot. Igaz csak oly mér-tékben, a minőt hazánk e tekintetbeni viszonyai között elérni lehetett. De már ez is elegendő arra, hogy ne fe-lejtsük el azt a korszakot, melyben ama borzasztó „lut-herani comburantur“-féle törvényes intézkedés, épen a fellegváriak által lépett életbe a protestántizmus kiirtására. Egyszersmind azonban felbátorításul, tartsuk szem előtt azon történelmi igazságot, hogy protestáns nagyjaink sohasem tartoztak azokhoz, kik a napjainkban is annyira féltett fellegvárból szégyenlettek volna leeresz-

kedni az alantabb levő honpolgárokhoz, hogy azok boldog-ságát előmozdítsák.

Hiszen épen a protestáns arisztokratáknak köszönheti a haza azon szabadságát és magyar alkotmányát, mely nemzetünk legnagyobb dicsőségét képezi.

Ha a jelenlegi arisztokratikus ellenzék letenné a kö-zépkorból átszármazott elfogultságát; belátná, miszerint a kiváltságok kora letűnt s azt egész régi fényében vissza-állítani huzamosb időre lehetetlen; azt kiáltja nekik a kor szelleme, hogy ragadják meg az észszerű haladásnak zász-lajját, a mágnások a polgári, a főpapok az egyházi élet terén: akkor vezérei lesznek a nemzetnek s a nemzet kö-vetnei fogja őket, hiven, tántorithatlanul!

Avagy mit tétováznak a nemzet vezérsillagaivá lenni? Nem emlékeznek már reá, hogy Deák Ferencz, a haza bölcse, 1873-ki június 29-én a főrendiház reformjára vonatkozólag többek között oda nyilatkozott, hogy ezen reform leghelyesebben úgy fog elintéztetni, ha a főrendi-házból azon főpapok is kimaradnak, a kik bennvannak?

Ma egy, hitére nézve református miniszterelnök az arany közép utat választotta ezen reform létesítésére s tiszteletben tartja a történelmi jogot, és a főpapok mégis vállalva járnak el a brámin-bölcsességű mágnási ellenzék-vel a féltett fellegvár anachronistikus védésében. Talán azért, mert eretnekek is felveendők a főrendi házba?

Jó lesz megfontolnunk, hogy a nemzet és a protestan-tizmus már nagyobb akadályokat gördítettek el haladási utjokról.

Ám védjék önérdelkeik fellegvárát, csak ne felejtsek el arról is gondoskodni, hogy, ha benn maradnak abban, ki ne éheztesse nek.

Bierbrunner Gusztáv.

A „Vasárnap-szentelési imatársaság“ 1885-diki felhívása.

(Vége.)

Hetedik általános egyesülés a vasárnap teljes megünneplésére.

2 Mózes 20, 8: „Megemlékezzél a szombatnapról, hogy azt megszenteljed.“

János jelenései 1, 10: „Lélekben elragadtattam vala az Urnak napján.“

Máté 18, 19: „Ha kettő közületek egy akaraton lészen e földön, minden valamit kérnek megadatik nékik az én mennyei atyámtól.“

Az utolsó év imára való felhívása angol, német, fran-czia, spanyol, olasz, magyar, dán és norvég, görög-török, örmény, örmény-török, arabs és maláji nyelven lett közzé téve. Külön lapokon lett az köröztetve 205,000 példányban, hirlapokban pedig egészben vagy kivonatosan közöltetett legkevesebb még egyszer annyi számban. A köröztetés ily nagymérvű növekedéseért áhitatos hálával áldozunk Isten-

nek, ki oly sok barátunkat felbátorította, hogy az ügyet támogassák. Több oldalról vettük híret annak, hogy külön imára való összejövetelek rendezettek s a tárgygyal családok és naponkénti ima-egyesületek foglalkoztak. A külön ima-gyűléseken nagy volt a lelkesedés és ez lendületet adott folytonos könyörgésekre, melyek kétségkívül sok jónak lehetnek eszközlői. Azon szoros összefüggés miatt, mely a vásárnap és Megváltó országának haladása közt fenáll, az igaz ügy ellenségei mindig elleneztek e nap megszentelését. Még lelkesültebb s forróbb könyörgésekre, fokozottabb erőfeszítésekre van tehát szükség, hogy a nagy czélt, melyre törekszünk, Isten segedelmével mielőbb elérhessük.

Imára a következő tárgyak ajánlatnak:

I. A vásárnap fontossága behatóbban méltánylandó s még világosabb meggyőződés szerzendő arra nézve, hogy e nap becsülésére általánosan és maradandóan vagyunk kötelezve.

A nyugalom napjának értékét teljes mértékben senki sem képes méltányolni. Akár tekintjük azon eszközöket, melyekkel hódolatunkat bemutathatjuk annak, kit imádni tartozunk mindnyájan; akár a testi vagy lelki munkáink közben szolgáltatott könnyebbitést; akár tekintjük azon alkalmakat, mikor minket az isteni igazság tanításában és ennek befogadásában részesít; akár azon alkalmat, melyet a keresztyén testvériségre nézve szolgáltat nekünk; akár tekintjük azon békét és biztonságot, melyet azon nemzeteknek nyújt, melyek azt kellőleg megszentelik: mindezen és egyéb tekintetekben nincs becsesebb intézmény az Ur napjánál. Ezért szomorú azon módra visszagondolni, melylyel e napot több országban oly sokáig megszenteltetették; s még szomorúbb észlelni azt, hogy mennyire meg volt az szentségtelenítve a vásárnapot tisztelő Skóciában is. Ezzel szemben fel kell említenünk azon tömeges ima-gyűléseket, melyek ott ez ország egyik legelőkelőbb városában vásárnap esténként tartattak s melyekben a népezzivel vett részt.

Olvasd: 1 Mózes 2, 1—3; 2 Mózes 16, 23—30; Apost. csel. 20, 7; 1. Kor. 16, 2.

II. A britt törvényhozás minélelőbb szabja meg az egész nemzetre a londonihoz hasonló vásárnapi postai rendszabályt, egyéb nemzetek pedig minél hamarabb kövessék e példát.

A postahivatalokban vásárnapi napon végzett munka rendkívül nagy s mégis Isten maga sem hagyta bizonyosság nélkül azt, hogy e munka felesleges. A világ legnagyobb s legtöbb üzletet folytató városában a vásárnap egész tartama alatt egy levelet sem kézbesítenek. London példájával szemben Nagy-Britannia s kivált Irland népét nagy hibával lehet vádolni azért, hogy évről-évre megengedi a vásárnapi munka végzését, az összes postahivatalokban. Kérelmek által kellene elérni azt, hogy az emberek lelke e hibának tudatára jusson s hogy haladék nélkül elfogadjanak oly módokat, melyek által oly rendszabály alapíttassék meg, mely az egész postai rendszert egyenlővé tegye a Londonéval. Ha ezt megtennék a britt szigeteken, kétségkívül igen nagy lendületet nyerne általa az ügy barátainak azon igyekezete, mely a többi országokban is hasonló rendszabály behozatalát czélozza.

Nehemiás 13, 15—22; Rom: 13, 1—6; Amos 8, 4—7.

III. A nagy városok lakosai oly intézkedéseket tegyenek, hogy a járművek szolgáltatását ne követeljék az nap, mikor az istenitiszteletben kell résztvenni.

Ezer és ezer ember, többen közülök családapák, hátráltatva vannak résztvenni az istenitiszteletben bárhol is, mert másokat kell saját templomaikba fuvarozniok. Ha a templomba járók gondolnának ama felelősségre, hogy ily módon mily sokan meg vannak rabolva a kegyelem eszköztől: kétségtelen, hogy intézkednének e hiba megszüntetése iránt. Nem választhatnák-e az emberek a lakásaikhoz közel fekvő templomokat vagy nem kísérelhetnék-e meg azon templomok közelébe költözni, melyeket látogatni akarnak. Így mindenki eljuthatna az isteni tisztelet helyére s ez az emberek javulására vezetne és a fővárosok egész tömegének alkalmat nyújtana nyilvános vagy magán istenitiszteletben résztvehetni. E dolognak komoly és imádsággal párosult megfontolására kéretik mindenki s remélhető, hogy ily uton nemsokára be is fog állni a változás.

IV. A szülők úgy örködjének családjaik felett, hogy a vásárnapot megszenteltetés jelenetek, melyek az ifjuság körében oly gyakran jelentkeznek, kikerültessenek. Hogy mindazon helyek, hol részegítő italokat árulnak s melyek most vásárnaponként is nyitva vannak, csukassanak be. Hogy minden néposztálynak üdvös megtérése létesüljön a Szentlélek által oly eszközökkel, melyek épen a napon a leghasznosabbak.

Az a szokás, hogy a szülők gyermekeiknek oly korlátlan szabadságot engednek vásárnap, oly hiba, mely sok ifjunak erkölcsi és vallási jólétét a legközelebről érinti. A részegítő italok árulása, mely még a nyugalom napján is oly rendkívül nagy mértékben üzetik, azon a napon tör gyanánt szolgál azoknak, kik megszabadulva a nehéz munkától egészen az ivásnak adják át magukat, saját romlásukra s a társadalom megbotránykoztatására. Csak sok ima által volna az elérhető, hogy a vásárnap megszenteltetésére csalogató e kísérelt végkép eltávolíttassék. Több megtérés megy végbe e napon, mint bármely egyéb napon, s e nap nyújtja a legfőbb alkalmat az isteni élet erősítésére és ápolására. Egy kiváló hittérítő, ki a keleten sokáig működött tapasztalatának eredményét ezen enlékezetes szavakban fejezte ki. „Kevés hittérítő van, ki az általa megtérítettek rá ne parancsolta volna, hogy szenteljék meg a vásárnapot és e helyett csak magára az új élet ösztönére bizta ez ügyet. Megkérdeztem őket, vajjon az állomásaikon lakók megtértek, ily körülmények közt, mint általános szabályt tekintik-e a vásárnap-megszentelését? Bevallották, hogy sokkal kisebb arányban lehetnek megelégedve ott, hol a rendelet nem elég szigorú, semmint azon állomásokon, melyeken a vásárnap megünneplése, egyéb isteni törvényekhez hasonló módon, szigorúan követetik.“ Buzgó könyörgések serkentenek tehát arra, hogy e nap megszenteltessék és ennek folytán, a mennyei kegyelem közbenjöttével, az emberek megtérése és szellemi épülése által, Isten dicsősége mindinkább öredbedjék közöttünk.

1. Sámuel 2, 27—36; Ezsaiás 28, 5—13; Cselek. 13, 42—52.

Kiadta a „Vásárnap-szentelési imatársaság”
10*

ság* mely a keresztyénség majd minden részéből való képviselőkből van megalkotva.

Angolból fordította: Györy Vilmos.

Magyar példányok 100-ként 1 frtjával kaphatók: Czelder Márton kecskeméti ref. lelkésznel és Láng Adolf ev. főesperesnél Tápió-Sz.-Mártonban, Pestmegyében.

Czelder Márton,
kecskeméti ref. lelkész.

Láng Adolf,
pestm. ev. főesperes.

Az emberi ész vallásos törekvése az újabb időben.

(Folyt. és vége.)

Az emberi léleknek önmagávali békéjét és harmóniáját is a szentírás tanítása szerzi meg. Tanítja ugyanis a szentírás, hogy az isten az embert a maga képére és hasonlóságára teremtette (1 Móz. 1: 26, 27.). A szentírásnak ez a tanítása fölemeli az embert önméltósága érzetére és felindíttatik általa emberi méltóságához illő cselekedetre, kerülésére ellenben mindannak, ami őt megalacsonyítaná, emberi méltóságától megfosztaná s van békéje, harmóniája önmagával.

A philanthropok jónak állítják ugyan az embert; de azt, hogy a bűn itt van a világon, s hogy az ember bűnös, élete, legbelsőbb lényével, a szívébe irt erkölcsi törvénnyel, ellenmondásban van, mindenki érzi és tudja. Emiatt az emberi szívnek szüksége van a bűnbocsánatra, annyira, hogy a római egyház ma is fenn tudja tartani azt a tudományát, hogy a pap a nép bűne bocsánataért a misében vér nélkül áldozza naponként a Krisztust. És mi, tudva az emberi szívnek e szükségét, megvessük-e a szentírás azon tanítását, hogy az isten, a szerető édes atya, a Jézus Krisztus halála által kieszközölte az emberiség bűneinek bocsánatát, csak igyekezzünk a bűnt megbánni, elhagyni és becsületes keresztyén életet élni. Vigasztalóbb és megnyugtatóbb minden misénél a szentírásnak ez a tanítása: „ugy szereté isten e világot, hogy az ő egyetlenegy szülött Fiát adná, hogy minden, valaki hiszen ő benne el ne veszszen, hanem örök életet vegyen; mert nem azért bocsátá isten az ő Fiát a világra, hogy kárhoztassa a világot, hanem hogy megtartassék e világ ő általa (Ján. 3: 16, 17.)“ Miért fosztanók meg e vigasztalástól az emberi szívet. Az ész neki ennél nagyobb vigasztalást nem adhat.

És a halál ellen, mely öntudatra ébredésünktől előreveti árnyékát egész életünkre, s megzavarja életörömünket, a római korból felidézett azon szokásnál, hogy elhalt kedvesünk koporsóját koszorúkkal borítjuk: sokkal vigasztalóbb a keresztyén vallásnak az a tanítása, hogy a halál jobbhabába vezető angyal, hajnalcsillaggal fején, liliummal kezében, a halál napja egy új, szebb és dicsőbb élet születés napja. Jézusnak „én élek, ti is éltek“ szavai nagyobb vigasztalás a halál ellen, mint az elhunyt koporsójára, és sirjára helyezett legdrágább koszorúk.

Ne térjünk mi el a szentírástól. Az igaz humanitás és szeretetvallást megtaláljuk a szentírásban csak olvassuk és tanulmányozzuk azt szeretettel és elfogulatlanul. A szentírás vallásos igazságok, eszmék és elvek sokasága, melyeket kifejtetgetni s vallástudományyá tenni az észre bízott, s oly szoros viszonyban van az ésszel, hogy ez minél mivel-

tebb, annál helyesebben fogja fel a szentírást, s minél helyesebben fogja fel, annál jobban kielégíti az észet. Fegyverezük fel azért szellemi szemünket a tudomány fegyverével, és keressük s megtaláljuk a szentírásban az igaz humanitás és szeretetvallást, csak olvassuk azt szeretettel és elfogulatlanul. Rendezzük be theologiai akadémiáinkat úgy, hogy lelkésznövendékeink a theologiai négy éven az olvasás és exegesis által megismerkedjenek a szentírással. A biblicae theologia tanításával nem érünk czélt. Mert a biblicae theologiai nem egyebek, mint igazolása a szentírástól annak ahogyan valaki a szentírástól felfogta a keresztyén vallást. Nekünk a szentírásban foglalt keresztyén vallásnak, nem pedig annak egyéni felfogásának ismeretére van szükségünk. — Rendezzük be népiskoláinkat is úgy, hogy az 5-dik és 6-dik osztályban kizárólagos olvasó könyv: templomi énekes könyvünk és a szentírás legyen. A szentírás az olvasás által maga megkedvelteti magát és a vele megismerkedett gyermekeknek felnőtt korukban is kedvelt olvasmányuk marad, s belőle vallást és erkölcsi életet merítenek és vigasztalást az élet bajaiban és viszontagságaiban. A szentírás a vallás-erkölcsi életnek élő forrása, hadd merítsen ez élő forrásból mindenki maga, ennek olvasása által, és újra születik s megelevenedik a keresztyén vallás-erkölcsi élet.

Ne térjünk mi el a szentírástól. Nincs más keresztyén vallás, mint a mi a szentírásban van, akarmit mondjanak is róla a tudós tekintélyek. Egyházunk ezen elvének mellőzése: „ami nincs a szentírásban, ellenére van az annak,“ annyi idegen elemet csusztatott már be egyházunkba, hogy észrevétlenül bemegyünk az emberi tekintély egyházába. Ha emberi tekintélyre engedjük építeni a vallást: kár volt kijöni a római egyházból.

A tudomány helyes vívmányával felkészülve, olvassuk és tanulmányozzuk a szentírást. Ebben van nekünk örök életünk. A szentírás olvasása által megtalálja magyar protestáns népünk azt a vallást, mely szívéhez és lelkéhez szól és vallásos szükségét kielégíti. A magyar nép lelkületének sem a vallástalanság, sem az émelegős pietismus, mely itt ott most mutatkozik, nem volt és nem lesz eleme soha; neki okos, józan, ésszel és szívet egyiránt kielégítő vallásra van szüksége. Keressük ezt a szentírásban ennek olvasása által és ebben megtaláljuk. Tegyük közkinccsév magyar protestáns népünknek, mint régebben volt, a szentírást úgy, hogy az olvasás által kedveltessük meg vele; és az okos, józan keresztyén vallás-erkölcsi élet visszatér szívébe és lelkébe. — Ez volt czél a reformációkor, ennek kell ezután is lenni a józan ész vallásos törekvésének.

Kiss János
hittanár.

Pár szó az újabb pályázati hirdetésekről.

Midőn a zsinati törvények alkotói, az egyházak osztályozását s ezzel kapcsolatban a lelkészek minősítését ki-mondották, a valódi érdem jutalmazásán kívül arra is gondoltak, hogy ezen új lelkészválasztási törvény hatalmas ösztönül fog szolgálni, nemcsak a lelkészi pályán levő ifjaknak a komoly törekvésre, hanem az egyes egyházaknak is arra nézve: hogy az eddig — fájdalom! — többnyire szűk marokkal mért lelkészi fizetéseket, az előforduló változások

alkalmával, lehetőleg növeljék; a fizetés nagyságától tévén ugyanis függővé, az oda pályázható lelkészek kitünő vagy kevésbé kitünő voltát.

Hogy ezen számításukban nem csalatkoztak, azt örvendetesen tapasztaljuk az eddig közétett pályázatokból; — legalább a bihari egyházmegyében, — hol az eddigi pályázati hirdetésekben az tűnik ki — látszólag, — hogy azon egyházak csak hogy a minősítési törvény szerint minél kitünőbb lelkészt nyerhessenek, minden erejüket megtesztelve arra törekednek, hogy egyházukat minél magasabb osztályba sorozhassák.

Olvashattuk ugyanis közelebb, e becses lapban a következő pályázatokat: „Pályázat a bihari egyházmegyében levő csökmői lelkészi állomásra. Fizetés, szabad lakás s kerten kívül 1180 frt, majd később ugyanezen egyházmegyében a jákó-hodosi lelkészi állomásra 1040 frttal. Még később az ártándi lelkészi állomásra 825 frttal.“ ...

Mindezek igen szép dolgok lennének, ha azonban nem tudnók, hogy — fájdalom — többnyire csak a papiron vannak ezek így, de a valóságban egészen másképen.

Bizonyítja ezt a következő körülmény: a bihari ref. egyházmegye ugyanis, az 1880-ik évben a lelkész-gyámolda részére, a változások alkalmával fizetendő félfizetések pontos megállapíthatása céljából, elrendelte az egyes egyházak lelkészi fizetéseinek hiteles felbecsülését. S ennek eszközzésére egy küldöttséget nevezett ki, mely küldöttség feladatának eleget is tett, amennyiben annak az 1880-ik évi okt. 25-én tartott gyűlésre beterjesztett jelentését az egyházmegye következő végzéssel vette tudomásul: „a lelkész-dijleveleknek több rostán átment s megállapított becsértéke — melyeknek sorjegyzéke esperes által már köröztetett is — itt tudomásul vétetvén, ezennel 10 évre megerősítetik.“ ...

Ezen becsü azonban nagyban különbözik az egyes presbitériumoknak a közelebbi változások alkalmával felvett becsüjétől. Hogy csak a fentebbieket idézzem, Csökmő p. o. az egyházmegye által 650 frtra, Jákó-Hodos 592 frtra s Ártánd pedig 480 frtra van felvéve, a mi pedig az 1180, — 1040 és 825 frthoz hasonlítva nem kis különbség!

Önkéntelen az a kérdés áll tehát elő, hogy melyik becsü az authenticus, az egyházmegyéé vagy a presbyteriumoké? bár mindkettő a bérlevelek alapján készült.

Mert nem gondolható, hogy az utóbbi 4 év alatt akár a föld, akár a termények tekintetében oly értékváltozás állott volna elő, a mely ezen különbséget megmagyarázná, sőt inkább a jelenlegi alacsony terményárak ellenkezőt bizonyítanak. Másfelől annak sem hallottuk hírét, hogy a nevezett egyházakban a hivek áldozatkészsége duplázza volna meg az eddigi lelkészi fizetést ...

Miben keressük ennél fogva a különbség okát...? Vajjon az egyházmegye által kiküldött bizottság eljárása lett volna felületes? — a mit én részemről nem tételezek fel. — Vagy az említett egyházak presbitériumai mérték most bő mértékkel a lelkészi fizetést? — azon alapos meggyőződésből, hogy minél nagyobb lelkészi fizetést tüntethetnek ki, egyházuk annál magasabb osztályba lesz sorozható; s

következésképen annál kitünőbben képesített lelkészt nyerne meg egyházukba. Én inkább ez utóbbit képzelem. S valljuk meg őszintén, hogy ezen eljárásukban a nevezett egyházakat talán egy kis hiúság is vezérelte s azon praktikus észjárás, hogy kevés fizetéssel is kitünő lelkészhez jussanak ...

Szerény véleményem szerint azonban az ilyen eljárás igen sok zavaroknak s kellemetlen meglepetéseknek lesz okozója.

Mindjárt a legközelebbi egyházmegyei gyűlésen is, a megtörtént választások megerősítése után azon kérdés áll elő, hogy a két előbbi helyre már megválasztott lelkész, a gyámolda részére eső félfizetést melyik becsü szerint fizesse? Igazság szerint a pályázatban kitett összeg felét kellene fizetniök, de hátha ekkor a félfizetés egész évi fizetésüket felemészti! — legalább a régibb becsü szerint az történnék; — a mi bizony rájuk nézve nem lesz valami kellemes.

De eltekintve ettől — az ilyen eljárás a pályázókra nézve — hogy ne mondjam — egy kissé csalárd színezetű is. Mert szabad lévén most már a pályázhatóság az összes egyházkerületekből, nem mindenki lehet azon helyzetben, mint mi, ezen egyházmegyéhez tartozók, a kiknek a hivatalos pályázati hirdetés mellett még, az esperes is tudomásunkra hozza körlevélileg az előforduló üresedések alkalmával, a pályázati hirdetést, mégpedig igen eszélyesen arra nézve, hogy magunkat előre tájékozhassuk; p. o. a napokban is következő valóban eredeti pályázati hirdetés jutott el hozzánk: „T. Lelkésztársaim! Az ártándi lelkészi állomásra — melynek fizetése az általunk 1880-ban megállapított becsülés szerint 480 frtra — de az igen tisztelt Presbitérium újabb becsülése szerint 825 frtra van felvéve — pályázat hirdettetik stb. stb.“ ... bármily különös legyen is ezen hirdetés, mi ebből megtudjuk, hogy mire becsülhető a nevezett lelkészi fizetés, t. i. ritka, jó esztendőben 800 frtra is felmegy, de a legtöbbször 400-zal is meg kell érnünk... De ismétlem, hogy lehetnek olyanok is, a kik ismeretlenek lévén az itteni viszonyokkal és szokásokkal, egyedül a hivatalos pályázat után indulnak, esetleg meg is választatnak anélkül, hogy az eredeti bérlevelet előbb látták volna. Mily nagy lesz aztán az ilyeneknek meglepetésök, midőn a vélt 1000 vagy 800 frt helyett 500-al vagy 400-al kell megérniök s még e mellé a gyámoldához is, a jól felbecsült fizetés felével kell járulniök. Bizony, világi téren ily esetben a pályázatot kibocsátott testületet lehetne feleletre vonni, — de nálunk ez lehetetlen; — s ha megpróbálná is valaki, kész volna az illetők részéről a kedvezőtlen időjárás, terméketlen évvel való kifogás.

Igy aztán igen könnyen megtörténhetik az is, hogy valaki képessége folytán I-ső vagy II-od osztályu egyházba pályázik és választatik meg, de a valóságban III-ad vagy IV-ed osztályuban szolgál, vagyis meglesz a „titulus“, de nem lesz „vitulus“ ...?

Épen ezért szerény felfogásom szerint nem tartom helyesnek az egyházak osztályozásánál, illetve azok lelkészi fizetése felbecsülésénél az eddig tapasztalt azon eljárást: hogy t. i. az előforduló üresedéseknél a helyi presbitériumokra bizatik — bár a bérlevél alapján — a lelkészi fizetések felbecsülése. Mert mint látjuk ez esetben, némelyek tulbuzgósága folytán — a valóságnak nem épen megfelelő

fizetésösszeg tüntettetik ki. Holott épen az lenne a főczél az osztályozásnál, hogy ez által az illető pályázók tudják magokat tájékozni, hogy képesítésök folytán melyik s minő helyre pályázzanak s méginkább pedig, hogy valamely helyen minő összegre megy a lelkészi fizetés?

Sokkal czélszerűbb lenne tehát — szerintem — ha az egyházkerület küldene ki egyházmegyénként küldöttségeket, — melynek tagjai egyházi és világi, lehetőleg a gazdasági viszonyokkal ösmeretes szakférfiak lennének, a kik aztán az egyes egyházak lelkészi fizetéseit a bérlevél alapján, — tekintetbe véve a vidék helyrajzi fekvését s az újabb kataszteri munkálatokat — szigorúan felbecsülnék s ezen megállapított becslésre 10 vagy 15 évig az egyedül hiteles és irányadó.

És ezen becslések eredményét — mint e lapok hasábjain egyik igen tisztelt lelkész társam már ajánlotta — az egyházkerületek egyetemes tisztinév tárában, az egyes egyházak után kitenni nem ártana, hogy ez által tájékozva lennének még azok is, a kik a nálunk divatozó lelkészi fizetések nemével és minőségével nem ösmeretesek s így meglennének óva a netaláni csalódásoktól.

Igaz ugyan, hogy a zsinati törvények életbeléptével az egyházmegyék elrendelték az egyházak osztályozása végett a lelkészi fizetések újbóli felbecsülését, a többek közt a bihari egyházmegye is, mely az egyes lelkészértekezleti köröket bizta meg ennek eszközzésével. De ennek eredménye — mint tapasztalásból tudom — nem volt kielégítő, mivel a lelkészi körök nem egy és ugyanazon szabály szerint jártak el. Némelyek ugyanis a stóláris és kiadványozásból eredő jövedelmek átlagát nem vették be; mások a termények értékét különböző módon határozták meg, egyszóval nem egyöntetűen járván el, általános eredményt nem értek el.

Szükséges lenne tehát az általános felbecsülés minél előbb, annyival is inkább, mivel az új törvények értelmében, a pályázati hirdetések egyre szaporodnak, s a pályázók igen sokszor nincsenek tisztában az azokban kitett fixum fizetések felől. — Addig is azonban míg ez elkészülne, igen ajánlatos lenne, ha az egyes egyházak a pályázati hirdetésekben a békési és más egyházak példája után — a bérlevél minden pontját kitennék.

Kiki ugy okuljon abból, a mint tud!

Nánássy Imre,
m.-telki ev. ref. lelkész.

Könyvismertetés.

Magyar philosophiai szemle a folyó évvel új szerkesztőség kezei közé jutott. Ugyanis Bokor József sárospataki tanár és Dr. Buday József vették át a szerkesztését. Az I. füzet január hóról következő gazdag tartalommal jelent meg: 1) Böhm Károlyhoz Bokor József. 2) Érintkezési pontok a physika és a philosophia között Heller Ágosttól. 3) Dr. Horváth Cyrill élete és bölcsészete I. közlemény. Dr. Nemes Imrétől. 4) Összehasonlító boncztnai vázlatok Dr. Bihari Pétertől. 5) A magyar philosophiai szemle feladata, Dr. Maczki Valértől. 6) A gazdaszat fogalma, Dr. Kiss Mihálytól. 7) Értesítő több érdekes tárgyról. 8) A philosophiai folyó iratokból. 9) Újabb philosophiai művek.

Megjelenik két havi füzetekben, tehát évenként össze-

sen 6 füzetben mintegy 30—35 ivnyi tartalommal. Előfizetési ár egész évre 5 forint. Egyes füzet ára 1 frt. A lap szellemi részét s általában a szerkesztést illető tudósítások a szerkesztőséghez Dr. Buday J. (II. ker. főreáliskola Budapesten), az anyagi részt és kiadást illetők pedig Kókai Lajoshoz (Károly-utca) küldendők.

Magyar nemzeti irodalmunkban a nagy hézagot pótló folyóiratot a legmelegebben ajánljuk lelképásztor társaink pártoló figyelmébe. — A protestáns egyháznak valódi szüksége van a bölcsészetre, mert a nélkül alapos és tudományos theologiáról nem lehet szó, nagy érdekünkben áll azért a philosophiának legújabbkori mozzanataival és tüneményeivel megismerkedni, melyekről a folyóirat időnkint tájékoztatni fogja olvasóit.

Adalékok a tiszántuli ev. reformált egyházkerület történetéhez.

V.

Superintendentialis deputatio 1755. aug. 13.

Jelenvannak: a főjegyző, n.-kunsági, szabolcsi, békési, bihari, beregi esperesek, a debreczeni lelkészek és professorok. Világi részről: Dobozy Mihály főcurátor, Domokos Márton főbíró, a debreczeni egyház előjárói.

Szabolcsmegyében Ungvári István dombrádi, Miskolczi György berkeszi, Szentpéteri István laskodi, Tyrnavi Mihály jákói lelkészek a megyei törvényszékhez idéztettek a filiák meglátogatása miatt. Az esperes írja ki a tractus protocollumából a legrégebb adatokat, melyek ily tárgyúak, a botrányosabb valóperi eseteket azonban, ha volnának mellőzni kell. A kivonat küldessék a főcurátorhoz.

Fancsikai ügyben olvastatik az agens levele s a felséghez intézett folyamodvány.

Kolozsvári István n.-bányai esperes lemond esperesi hivataláról, mert az egri püspök az ecdésiák látogatásától, sőt általában bármely egyházba való kiemeneteltől eltiltotta őt. A lemondás elfogadtatik, hivatalát azonban vigye, míg új esperes nem választatik.

Gyűlés egyházkerületi, ezentul a vásáros hetek kedden (feria 2-a dies Martis) tartassék, hogy a távollévő esperesek se legyenek kénytelenek két vasárnapot tölteni gyülekezetöktől távol.

Debreczeni belső predikátorok és Körösi Mihály ispotályi lelkész között fenforgó viszály elintéztetett. 318—320. l.

„Tiszteletes Debreczeni belső Predikátor uraimék és Tiszt. Körösi Mihály Ispotálybeli Predikátor ur között való dolog rumináltatván, ily módon concertáltatott:

Hogy T. Körösi Mihály ur a maga rendszerint való hallgatónak gyermekeit, a kiknek tudniillik tetszik, megkeresztelheti, valamint már ezelőtt is ő kigyelmé-

nek megengedettett vala; úgy mindazáltal, hogy ha csak a gyermekek nem betegek, mindenkor a Templomban keresztelje meg ő kegyelme, Reggeli Isteni szolgálat alatt, és a megkereszteltetteknek és szüleiknek, nemkülönben a keresztanyáknak neveit minden Szombaton béküldje a Nagy-Templomban szolgáló Tiszt. belső Predikátor uramnak, specificálván azt is, melyik utzában laknak a szülék, és melyik napon kereszteltettek meg a gyermekek, melyet T. belső Predikátor uraimék sem fognak ezután diffcultálni.

Ezenkívül pedig T. Kőrösi Mihály uram semmi stolaris praetensiót nem formál; hanem csendességben és jó hármóniában él; T. belső Predikátor uraimékat irás által vagy szóval esett sértő terminusokról illendőkép megköveti. Ha ezek ellen járna ő kegyelme a mostani funkciójából a rendes idő előtt is kimozdítatik.

Ezen conditiókat T. Kőrösi Mihály uram itten coram facie sedis acceptálta és magát azokra obligálta, és T. belső Predikátor uraimékat itten megkövette: ő kegyelmek is megengedtenek T. Kőrösi Mihály uramnak.

Superintendentialis deputatio 1755. okt. 7.

Jelenvannak: főcurátor, Domokos Márton, Félegyházi Ferencz, a főjegyző, Szőlősi István szabolcsi esperes, a depr. egyház előljárói és a professorok.

Pap István újból folyamodott, hogy Beck Jakab Kristóf baseli tanárt ezen záradékkal követhesse meg: Salvo deliberato Bern. Az elnök, a főjegyző szóval fog válaszolni. Marad a korábbi határozat.

Superintendentialis deputatio 1756. ápr. 28.

Jelenvannak: Dobozi főcurátor, Lónyai László, Domokos Márton, debreczeni előljárók, a gen. nót., szabolcsi és kunsági esperesek, depr. professorok.

Főcurátor előadja, hogy az akadémiákra menők száma évenként rendkívül nagy, úgy hogy felsőbb helyeken már megbotránkoztak benne s félni lehet, hogy ebből ismét megszorítás lesz. Nogell István pozsonyi és Dömjén Gergely bécsi agensek felhivatnak, hogy csak azok számára szerezzenek utlevelet, a kik tanáraiktól bizonyítványt mutatnak. E végzés közöltetik Vay Ábrahám urral, hogy a tiszáninneri e. kerületben is hasonló intézkedés eszközöltessék. Közlendő ez ügy a többi kerületekkel is, hogy segélygyűjtést ne eszközöljenek az olyanok számára, a kik tanáraiktól bizonyítványt nem tudnak mutatni; a minden bizonyítvány nélkül akadémitizálókat ha haza jönnek, pap-ságra nem kell bocsátani.

Szatmári iskola visszaállítása végett küldjenek a szatmáriak egy megyei s egy városi urat a kérelem megújítása végett. A város részéről alkalmas lesz Jenei ur. A követek innen vegyenek utasítást; a felett határozni lehetne, hogy a pápai ecclesiát illető Szendy-féle

hagyományból a 2000 frtnak ideiglenesen a szatmári iskola alapjául való felhasználása mi czím alatt terjesztetik fel. 321—322. l.

Tóth S.

(Folyt. köv.)

Dobos János egyházi művei.

Előfizetési felhívást küldött be hozzánk Dobos László szalk-szent-mártoni lelkész ur jól ismert nevű atyjának, Dobos Jánosnak eddig kiadatlan egyházi műveire. A felhívásból, melyet érdekességénél fogva szeretnénk egészen közölni, lapunk szűk tere miatt csak a következő részt közölhetjük:

„A már kiadott munkákhoz mint „Homiliák“, „Földmivelő házánál és házáon kívül“, „Imák“ stb. jogom nincs. A még hátralevő s legnagyobb gonddal kidolgozott kezeim közt levő munkák a következők: 1. Országgyűlési beszédek, melyeket mint országgyűlési pap amaz örökké nevezetes 1847—8 utolsó pozsonyi országgyűlés alatt mondott, 20 beszéd, mind megannyi remekei az egyházi szónoklatnak. 2. Közönséges vasárnapi beszédek régiebbek 1848-ig nagyon népszerűek s főkép kisebb gyülekezetekben használhatók 130; Ujabbak 1883-ig 95, tehát összesen 225 közönséges tanítás. 3. Innepiek, bőjti, farsangi, új kenyér, új bori poenitentialis beszéd 190. 4. Vegyes alkalmiak 26. 5. Halottiak 65. Tehát teljesen kidolgozott prédikációk száma 526. Ezenkívül káté magyarázat 52. Bölcsészeti munkák s más egyes érdekes apróságok mintegy két kötetre való. Ima, szertartási beszéd nagyon kevés van kezeim között, pedig tudom, hogy volt sok, de ezek elpárologtak, ki tudná hova, de egy kötet talán kikerül e meglevőkből. Ezenkívül eltvedt még igen sok munka, melyeknek egykori létezéséről kézirataim nyomán biztos tudomásom van. A nyomdász előleges számítása szerint mintegy 30 prédikációt számítva egy 15—16 ives kötetre, csak e prédikációk többet kiadnának 12 kötetnél. Ily nagy tömeget természetesen egyszerre felkarolnom nem lehet, hanem cyklusonként szándékozom a munkákat közrebocsátani. Előfizetést nyitok tehát most az első cyklusra, 4 kötetre, kötetenkint, mint emlitém, 15 vagy szükség szerint 16 ivet adva, 240 octáv laptól 256-ig. A legtöbb e nemű kötetek többnyire 200 lapból állanak. I-ső kötetben közlök közönséges vasárnapi tanításokat az újabb időből. II-ik kötetben ünnepeket, III-ik kötetben közönségeseket a régiebb időből. IV-ikben közlöm az 1847—8. évi országgyűlési beszédeket, s a mennyiben ezekből egy kötet ki nem tellenék, különös alkalmiakat. Előfizetési ár kötetenkint 1 frt 50 kr, mely összegért minden előfizető postán díjmentesen kapja meg a köteteket. Bolti ára magasabb leend. Az előfizetés mind a négy kötetre kötelező, következő könynebbítéssel. Egyelőre csak az első kötet előfizetési ára küldendő be. Az első kötet vétele után a második köteté, a 2-ik kötet vétele után a 3-ik köteté, a 3-ik kötet vétele után a 4-ik köteté. A kötetek 3 havi időközben, de lehetőleg hamarabb is jelenendnek meg, díszes kiállításban ugynevezett satinirozott papiron. Előfizetési véghatáridőül ápril hó 30-ikát tűzöm ki. Ha ezen idő alatt annyi előfizető vagy aláíró jelentkezik, hogy a vállalatot jelentékeny veszteség nélkül megindíthatom, megindítom; ha nem, minthogy szegény létemre s családom iránti tekintetből anyagi áldozat-

tokat hoznom lehetetlen: tervezett szándékom abban marad, mely nem várt esetben azonban a hozzám beküldött előfizetési pénzek visszaszolgáltatásáért kezeskedem. Az előfizetési pénzek egyesek részéről legcélszerűbben postai utalvánnyal hozzám küldendők a czim világosan olvasható kiírásával. Gyűjtőknek minden 10 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal kedveskedem. Czímem: Dobos László ref. lelkész Szalk-Sz.-Márton Pest megye. — Posta helyben.

Nagy örömkre szolgál e felhívást közölhetni, mert fontos dolognak, nevezetes tüneménynek tartjuk egyházi irodalmunk terén, ha egy jelesünknek, egy hű munkásnak 54 hosszú éven át nagy fáradalommal dolgozott művei napvilágot látnak. Dobos nevét mindnyájan ismerjük, e vállalatot tehát nem szükséges nagy szavakkal ajánlgatnunk. Annyit azonban mondhatunk, hogy a megjelenendő művek közül egy kötetnyibe a kiadónak lekötendő szivességéből volt alkalmunk benézhetni s bár az a szerzőnek legujabb műveit foglalja magában, abban is láthattuk azt a sásszárnyalást, melyet Dobosnál mindig annyira bámultunk. Reméljük, sőt hiszszük, hogy hazai protestáns lelkészeink tudni fogják, miként kell méltólag jutalmazni egyházunk egyik Nestorát s megadják neki azt az elismerést, mely jól fog esni annak, ki nagy s nehéz munkájával oly jól kiérdemelte a bölcsesség koronáját.

Különfélék.

Iskolai ünnepély. Márczius 5-én, mint Nagy József és Vecsei Imre kegyes alapítók halálának emléknapján, szép ünnepélyt rendezett debreczeni főiskolai ifjuságunk ének- és zenekara. Nagy városi közönség, lelkesült ifjak hallgatták végig az ügyesen összeállított program minden egyes pontját s csak újra erősült a már köztudattá vált nézet, hogy Mácsay Sándor cantus-praesesben kitünő vezért bir ama két nemes egylet. Az ideai ünnepélynek azonban saját nagy jelentőséget kölcsönzött főt. Révész Bálint püspök urnak soron, programmon kívüli felszólalása, ki reflektálva Balogh Ferencz felügyelő tanár ur szép, lelkes beszédének azon passusára, vajha támadnának nemes lelkek, kik lehetővé tennék főiskolánkban egy ének- és zenetanári tanszék létesítését, azon eszméjének adott kifejezést, hogy tegyük meg ezt közadakozás útján mi magunk, évek multán sikerre jutunk. Elismervén maga részéről is a Mácsay ur által elért nagy sikert, fölhíván a felügyelő tanárt, inditson meg e célra iveket, melyek közül az elsőre ő fogja felírni nevét és adományát. Kísérje érdemlett siker főpapunknak nemes inteniója felszólalását, hogy főiskolánk e téren is teljesítse nagy és magasztos missióját!

A dunamelléki ev. ref. egyházkerület szavazatszedő bizottsága, gróf Tisza Lajos főgondnok elnöklete alatt tartott ülésén f. hó 2-án bontotta fel az egyházkerületi főjegyzőségre beérkezett szavazati leveleket. Konstatáltatott, hogy a beadott 290 érvényes szavazatból Szilády Áronra 142, Bak-say Sándorra 48, Pap Károlyra 29, Farkas Józsefre 10 esett; a többi 11 szavazat egyesek között oszlott szét. E szerint Szilády Áron abszolút többséggel választatott meg a dunamelléki ev. ref. egyházkerület főjegyzővé. Gratulálunk!

A lelkész urak figyelmébe. Pongrácz Géza, debreczeni papirkereskedő ur figyelmünkbe ajánlotta a raktárában levő lelkészi kiadványozási iveket, hogy mi viszont hívjuk fel azokra a lelkész urak figyelmét. A kik csak távolról szemlélik is azt a munkát, mit a kiadványok kiállítása ad, főleg ha azokat magoknak a lelkészeknek kell meg is rovatozniok, helyeselni fogják e figyelmeztetésünket. Két minta áll előttünk, egyik családi értesítőnek való katonai ügyben, melyet itt Debreczenben a városkapitányi hivatal szolgált ki a lelkészi hivatalnak ingyen, vidéken pedig, ha ugyan jól tudjuk, a szolgabírói hivatal tartozik ezt tenni. Az első lapon megvannak rajta a kellő rovatok, a második lapján pedig a kiállításához szükséges tudnivalók. Ara: 100 (kettős) ivnek 1 frt 60 kr. A másik árva- és hagyatéki ügyekben kiskorúak érdekében, a születési anyakönyvekből kiállítandó kivonati minta. Tudjuk, hogy árvaszék, községi, törvényhatósági jegyző, közgyám, szolgabíró, sőt általában minden, haláleset fölvetelére hatóságilag kiküldött egyén jogosítva van ilyen kivonatoknak a lelkészi hivataltól való kikérésére, — jó tehát, mert könnyíti a munkát, ha ilyen, kellőleg rovatozott iv is áll rendelkezésünkre. Ára: 100 (kettős) ivnek 1 frt 20 krajczár. Szives készséggel ajánljuk ezen mintákat sok dologgal terhelt lelkészeink s általok az illető hatóságok figyelmébe.

Nekrológ. Ember József, álmódi ev. ref. lelkész egyházának 35 éven át volt lelképásztora, 69 éves korában, mult február hó 26-án szélhűdésben elhunyt. Áldás és béke lebegjen az elhunyt szolga porai felett, kinek nevét egyháza, községe, családja s széles barátikör áldva emlegetik.

A vallásfelekezetek hazánkban. Az országos statisztikai hivatal által szerkesztett évkönyvnek 1883. évről szóló, IX. füzetéből vesszük a következő számadatokat. A 20 római katolikus egyházmegyében van 22 káptalanság, 215 valóságos és 117 czimzetes kanonokság, 180 valóságos és 33 kiváltságos apátság, 138 valóságos, 27 kiváltságos prépostság; 91 fő és 323 alesperesség, 3253 plébánia és 1162 káplánság, az iskolák száma 5639, tanító 7516, 709,784 tanuló. — A hat görögkatolikus főhatóság körében van 6 káptalan, 41 valóságos és 25 czimzetes kanonokság, 19 valóságos prépostság, 48 fő és 151 alesperesség, 2101 plébánia, 109 káplánság; 2314 iskola, 2332 tanító, 152,451 tanuló. — A 8 görögkeleti főhatóságban van 20 valóságos apátság, 3 valóságos prépostság, 81 fő és 1 alesperesség 2407 plébánia, 125 káplánság; az iskolák száma 1942 a tanítóké 261, a tanulóké 166,100. — Az 5 ágostai főhatóságban van 46 fő és 5 alesperesség, 881 plébánia, 271 káplánság van; az iskolák száma 1627, a tanítóké 2388, a tanulóké 147,690. Az 5 ev. református főhatóságban van 54 esperesség, 1916 plébánia, 277 káplánság, 2640 iskola, 2929 tanítóval és 198,631 tanulóval. — Egy unitárius főhatóságban van 8 fősperesség, 108 plébániával és 1 káplánsággal; iskola van 62, 65 tanítóval és 2953 tanulóval. — Végre a 3 izraelita főhatóságban van 740 lelkészi állomás, az iskolák száma 750, 816 tanítóval és 73,893 tanulóval.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**